

המלצת
המערכת

הנשמע קולם? עדויות מוקדמות של ילדים ניצולי שואה

בעז כהן (עורך)

מאגנס, תשע"ו, 294 עמ'

ילדים שנמצאו על ידי חיילי הארמייה השלישית של הצבא האמריקני במחנה למבאך שבאוסטריה עם שחרורו ב־1945

מתקופת השואה, ואחרים ראינו את הילדים והעלו את סיפוריהם על הכתב. בשנים האחרונות החלו חוקרים בארצות שונות, ביניהם היסטוריונים, חוקרי ספרות ובלשנים, לחקור לעומק את העדויות הללו. המחקרים נכתבו בעיקר באנגלית, וכאן הם מכוונסים לראשונה בתרגום לעברית לצד מחקרים חדשים בנושא. המחקרים עוסקים בשאלות מגוונות, ובהן: מי גבו את העדויות וכיצד עשו זאת? כיצד יש לקרוא את העדויות ומה ניתן ללמוד מהן? האם העדויות שהגיעו לידינו משקפות נאמנה את התחושות ואת החוויות של הילדים? מה היה הרקע החברתי והתרבותי של איסוף העדויות ופרסומן? לצד המחקרים מובאות בספר גם תעודות מהשנים שבהן נאספו העדויות: ההוראות לגביית עדויות מ־1945, והקדמות לאוספי עדויות מ־1947.

ילדים יהודים מעטים מאוד נותרו באירופה בתום מלחמת העולם השנייה. לעומת כשלושים אחוז יהודים מבוגרים, שיעור ההישרדות של הילדים עמד על כ־11 אחוז בממוצע בכל השטח שכבשו הגרמנים, ובמקומות רבים היה נמוך הרבה יותר. ילדים היו שותפים להיסטוריה הטרגית של יהודי אירופה, אך חוו אותה בדרכים ייחודיות. המטען החווייתי שצברו הילדים ליווה אותם גם בשנים שלאחר המלחמה, והיה לצל שהתלווה לשיקומם בבתי הילדים ובמוסדות החינוך שאליהם עברו. הספר שלפנינו מגלה כי המבוגרים שעסקו בשיקומם של ילדים אלה טרחו בין השאר גם לדובב אותם ולהביאם לספר את סיפוריהם הקשים. בשנים 1945-1949 נגבו אלפי עדויות מילדים יהודים ניצולי שואה. מורים ומדריכים, בעיקר ניצולי שואה בעצמם, עודדו את תלמידיהם לכתוב את זיכרונותיהם